

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת תולדות תשפ"ג לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף שכ"ט

*

ב ולהלן בפרשה, ותקח רבקה את בגדי בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית, ותלבש את יעקב בנה הקטן (כו-טו). ויש להבין איך הלבישה רבקה את יעקב בגדי עשו לקבל בזה הברכות, הא קיימא לן (חגיגה יח): דבגדי עם הארץ מדרס לפרושים נאב הטומאה לטמא אדם וכלים, כמדרס הזב שמטמא אדם וכלים, ואיך יקבל ברכות שמים בשעה שהוא טמא. ולא עוד אלא שמטמא השני גדיי עזים, של קרבן פסח וחגיגה, להאכיל ליצחק קדשים בטומאה (ועיין בנחל קדומים בפרשתנו אות ז). ובתורת משה (קה). הקשה עוד על רבקה, איך נתנה ליעקב בגדי עשו אשר היו מופקדות אצלה, בלי דעת בעלים, הלא שואל שלא מדעת גזלן (בבא מציעא מא.) ע"ש.

ובדעת זקנים מבעלי התוספות כתוב, את בגדי עשו החמודות, שחמדן מנמרוד, וחמודין היו, שהיו מצוירין עליהם כל החיות ועופות שבעולם ונראין כאילו הן חייין, וכשהיה בשדה היו החיות והעופות באין אצלו וניצודין מאליהן ע"כ. ובילקוט (פי' נח סב) איתא, שבשעה שהיה לובש אותם, כל בהמה חיה ועוף שהיו רואין את הכתונת על נמרוד באין ונופלים על פניהן לפניו, והיו בני אדם סבורים שהוא מגבורתו, לפיכך המליכו אותו עליהם. וזהו שנאמר עליו (י-ט) הוא היה גבור ציד לפני ה' ע"כ. והיא פליאה מאד, איך יתכן במציאות שעל בגד קטן כמדת איש יהיו מצוירין כל החיות והעופות שבעולם. וגם אם יהיה במציאות, אז כל צורה וצורה לא תהא גדולה יותר משיעור פול הלבן, ואיך יהיו נראין כאילו הן חייים. ועוד מהו הענין שהיו נופלין על פניהם לפניו, ולא ברחו כאשר ראו צורת אדם שמלובש בו.

*

ג וירח את ריח בגדיו ויברכהו, ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' (כו-ז). וברש"י והלא אין ריח רע יותר משטף העזים, אלא מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן (ב"ר סה-בב). כריח שדה אשר ברכו ה', שנתן בו ריח טוב, וזה שדה תפוחים, כן דרשו רבותינו ז"ל (תענית כט.) ע"כ. ויש להבין אם מגודל קדושתו של יעקב נכנס עמו ריח גן עדן, ובכניסת עשו

ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה כי עיף אנכי, על כן קרא שמו אדום, ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי (כה-ל). ברש"י אותו היום מת אברהם, שלא יראה את עשו בן בנו יוצא לתרבות רעה, ואין זו שיבה טובה שהבטיחו הקב"ה, לפיכך קצר הקב"ה חמש שנים משנותיו, שיצחק חי מאה ושמונים שנה, וזה מאה שבעים וחמש שנה, ובישל יעקב עדשים להברות את האבל ע"כ. – עוד ברש"י, והוא עיף, ברציחה, כמה דתימא (ירמיה ד-לא) כי עיפה נפשי להורגים (ב"ר סג-יב) ע"כ. ובזוה"ק בפרשתנו (קמב): שבאותו יום יצא ללחום עם נמרוד והרג אותו, ולקח ממנו הבגדי חמודות (כו-טו), שחמד אותן מן נמרוד, והטמין הלבושים אצל רבקה אמו ע"ש. ואם כן באותו היום אירע שלשה דברים, פטירת אברהם אבינו, והריגת נמרוד ולקיחת הבגדי חמודות ממנו, ומכירת הבכורה ליעקב, ובודאי שיש קשר פנימי מה שנודמן דברים אלו יחד באותו יום.

והנה פטירתו של אברהם עם מיתתו של נמרוד ביום אחד יובן, על פי מה שאמרו חז"ל (חגיגה ה): כי קא ניחא נפשיה דרבי יהושע בן חנניה, אמרו ליה רבנן מאי תיהוי עלן ממינאי, אמר להם (ירמיה מ-טז) אבדה עצה מבנים נסרחה חכמתם [באדום כתיב], כיון שאבדה עצה מבנים [מישראל] נסרחה חכמתן של אומות העולם. ואי בעית אימא מהכא (בראשית לג-יב) ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך [בשוה] ע"כ. ועל דרך זה היה גם כעת, דאיתא בגמרא (עירובין נג.) למה נקרא שמו נמרוד, שהמריד את כל העולם כולו עליו (על הקב"ה) במלכותו ע"כ. ולעומת זה אברהם כתיב ביה (כא-לג) ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' א-ל-עולם. ובגמרא (סוטה י:) אל תקרא ויקרא, אלא ויקריא, מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה בפה כל עובר ושב ע"כ. ולכן כאשר נסתלק אברהם אבינו, ואבדה עצה מבנים, נסרחה חכמתם, ונהרג נמרוד שהמריד את כל העולם. וכמו כן מצינו ביעקב ועשו, שאמרה רבקה למה אשכל גם שניכם יום אחד (כו-מה). וברש"י שרוח הקודש נורקה בה ונתנבאה שביום אחד ימותו, שהרגו חושים בן דן בעת קבורתו של יעקב (סוטה יג.), כי זה לעומת זה עשה אלקים, ונסעה ונלכה לנגדך, ובפטירתו של יעקב מוכרח להסתלק גם הרשע שכנגדו.

מגודל רשעתו וכנסה עמו גיהנם (רש"י כו-לג), אם כן למה תלה הדבר בבגדיו, וירח את ריח בגדיו ויברכהו.

ואיתא עוד במדרש (שם) שהריח יעקב ריח בוגדיו, כגון יוסף משיתא ויקום איש צרורות ע"ש. והיינו שהיו אנשים פשוטים, ומסרו נפשם על קדושת השם, ואף על פי שבגדו בה' היתה תקות תשובה בהם (עץ יוסף). ויש להבין מה ענינו לכאן. ובפשטות יש לומר, על פי מה שכתב באור החיים הק' (כו-א) בטעם שיצחק היה חפץ לברך עשו הרשע, כי חשב שבאמצעות הברכות יתהפך למדת הטוב ויטיב דרכיו, כי הצדיקים יכאבו בעשות בניהם רשע, והיה משתדל עמו להטיב, ואפשר שהיה מועיל, ותמצא שאמרו ז"ל (ב"ר פ-ב) כי נענש יעקב שמנע דינה מעשו שאפשר שהיתה מחזירתו למוטב, הרי שאפשר לו לחזור למוטב ע"כ. ואם כן חשב יצחק שברכתו ישפיע עליו לחזור בתשובה. [והגם שהברכה היה בעניני עולם הזה, חשב יצחק שאם הרוב דגן ותירוש של עשו יתברכו ברוח של קדושה, תשפיע זה על מהותו של עשו]. ועל כן הסתכל מתחלה על הבוגדים, שיתכן שיתקדש שם השם בסופן על ידם, ושפיר יוכל לברך גם עשו.

*

אך ביאור הענין הוא, כי הנה הבגדי חמודות הללו של עשו שלקחן מנמרוד היו הכתנות עור שהלביש ה' לאדם ולאשתו (תרגום יונתן כו-טו), וכדאיתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק כד) שהיתה עם נח בהתבה, וכשיצאו לקחה חם בן נח והוציאה עמו, והנחילה לנמרוד, וחמד אותם עשו, והרגו ולקח אותם ממנו ע"כ. [ועיין רש"י פסחים נד: ד"ה בגדו]. והיינו כי אחר חטא עץ הדעת כתיב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם (ג-כא). ומלבושים הללו הם מעשה הקב"ה בעצמו כביכול, אשר דבר כזה אין עוד בעולם, מלבוש פרטי לאדם מעשה ידי יוצר כביכול בעצמו. ומבואר בזוה"ק (פ' בא טו). שמלבושים אלו עשה ה' בשמות יותר מבריאת שמים וארץ, ובשם מלא נעשו דכתיב ויעש ה' אלקים, ובבריאת שמים וארץ כתיב בראשית ברא 'אלקים' (א-א), שהבריאה היתה רק בשם אלקים, ורק קיום העולם הוא בשם מלא כדכתיב (ב-ד) ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים ע"כ.

והנה לא מבואר בכתוב שהקב"ה נתן הכתנות עור הללו לאדם הראשון במתנה, ויתכן שהם נשארו ברשותו של מקום, ונכסי ה' המה, אלא הלבישם ה' בבגדים אלו, וכל היכי דאיתא בי גזא דרחמנא איתא, ואין בזה יאוש והפקר וקנין, כי עיני ה' משוטטות, והם תמיד תחת עינא פקיא של הבעלים, וממילא לא קנה אותם נח וחם ונמרוד ועשו, והם נשארים תמיד ברשות יוצרם, וממילא אין בזה איסור גזל במה שלקחם שלא מדעת עשו, כי אין הם רכוש. וגם יתכן שאין לאו של גניבה וגזילה בהקדש, רק איסור מעילה, אבל בדבר שאין בו מעילה, לא שייך לאו דגזל [ועיין בגמרא (ברכות לה). דכל הנהנה מעולם הזה בלא ברכה, כאילו נהנה מקדשי שמים וכו', וכאילו גזול להקב"ה וכנסת ישראל וכו' ע"ש. ועיין בכלי חמדה (פ' במדבר אות ז)]. אבל כאן בודאי אין איסור, שהרי ניתן מה' להאדם להשתמש בו, כמו שהלביש אותם לאדם ולחיה.

ומעתה כיון שהבגדים הללו מעשה אלקים ממש המה, יש בכתנות אלו, כח אלקי דוגמת האומן היוצר אותם, אשר בהקב"ה נאמר השוכן אתם בתוך טומאותם (ויקרא טו-טז), ולא שייך אצלו קבלת טומאה, כמו כן במעשה ידיו שעשה כביכול בעצמו אין בו חלות של טומאה. וממילא הבגדי חמודות הללו, לא שייך אצלם קבלת טומאה, ולא נטמאו מעולם על ידי נמרוד ועשו, ושפיר הלביש אותם רבקה ליעקב, ואין בזה משום מדרס לפרושים. וזהו שתרגם התרגום על בגדי חמודות, דכיתא, שהיא לשון טהרה בלשון ארמי. והיינו שכיון שבגדים הללו היו חמודות מנמרוד, הרי היו בגדים הללו כתנות עור של אדם הראשון, ובהם לא שולט טומאה, כיון שהם פועל אלקים, והם נשארים דכיתא לעולם.

ומעתה אין קושיא איך יתכן במציאות שיהיה על בגד קטן צורות כל החיות והעופות, ויהיו נראים לפני העין כמו חי ממש, דכיון שזהו מעשה אלקים, אין בהם טבע כלל. וכמו שמצינו כיוצא בזה בלוחות הברית, דכתיב (דברים ט"ז) ויתן ה' אלי את שני לוחות האבנים כתובים באצבע אלקים, ועליהם ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם בהר מתוך האש ביום הקהל. ובגמרא (מגילה יט:) מלמד שהראה לו הקב"ה למשה דקדוקי תורה וקדוקי סופרים ומה שהסופרים עתידין לחדש ע"כ. ולשון הכתוב משמע ש'עליהן', היינו על הלוחות, היו כתובין כל התורה כולה. והיינו כי במעשה ה' אין הגבלות וגבולים, ועל שתי הלוחות שארכן ששה טפחים ורחבן ששה (גדלים לח.), היו כתובין כל מה שהסופרים עתידין לחדש.

וישוב כאשר נתנו הלוחות בהארון, אמרו חז"ל (יומא כא.) מקום ארון אינו מן המדה. ופירש רש"י אינו תופס למעט ממדת החלל של בית כלום, דתניא ארון שעשה משה יש לו עשר אמות אויר לכל רוח כשניתן באמצע בית הכפורת, והרי כל החלל לא היה אלא עשרים על עשרים, שנאמר (מלכים א ו-ב) ולפני הדביר עשרים אמה אורך ועשרים אמה רוחב, נמצא שאין מקום הארון ממעט כלום ע"כ. ועל דרך זה היה בהכתנות עור, שהיו מצוייר עליה כל חיות ועופות שבעולם בגדלם כאילו הם חיים, והחזיק מועט את המרובה.

ובטעם שצייר ה' צורות החיות והעופות לאדם הראשון על מלבושו, יש לומר שבא להורות לו, להתבונן מה החטא גורם, אשר סדר הבריאה מתחלתה היתה, וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה וגו' (בראשית א-כו). וברש"י יש בלשון הזה לשון רידיוי ולשון ירידה, זכה, רודה בחיות ובבהמות, לא זכה, נעשה ירוד לפניהם והחיה מושלת בו (ב"ר ה"ב) ע"כ. וקודם החטא היו כל החיות והעופות נכנעים לפניו, והוא רודה בהם, וכעת נעשה ירוד, והחיה מושלת בו. על כן עשה לו ה' כתנות עור עם צורות כל החיות והעופות, אשר מעשה אלקים המה, וכאשר נתקרבו החיות לפניו, היו כולם נכנעים תחתיו, מחמת גודל קדושת הבגדים, ובוזה יתעורר לשוב ולתקן מה שעוות.

*

ובזה מובן שכאשר נכנס יעקב לקבל הברכות עם הבגדים הללו נכנס בו ריח גן עדן, כמבואר במהרש"א (תענית

כט: כיון שאלו הבגדים עמדו כבר בגן עדן, כי של אדם הראשון היו. והוסיף, דכיון דאילן שאכל ממנו אדם הראשון אתרוג היה (ב"ר טו-ז), ומאותו אתרוג קיבלו בגדיו ריח אתרוג של גן עדן, וקצת יש סמך לדברים אלו מספר הזוהר (ח"א קמב.), ולכן אמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', כריח שדה של תפוחים, כריח אתרוגים (תוס' תענית שם) ע"כ.

וסמוכין לזה מצינו דוגמתו, בגמרא (בבא מציעא קיד:) דרבה בר אבוח, אמר לאליהו דחיקא לי מילתא, דבריה ועייליה לגן עדן, אמר ליה פשוט גלימך ספי [לקוט] שקול מהני טרפי [עלין], ספא שקל. כי הוה נפיק, שמע דקאמר מאן קא אכיל לעלמיה כרבה בר אבוח, נפץ שדנהו, אפילו הכי אתייה לגלימיה סחט גלימא ריחא [נסחט ריח מתוך העלין לתוך טלית וקלטה טליתו את הריח], זבניה [לגלימא] בתריסר אלפי דינר ע"כ. וכעין זה איתא בגמרא (תמיד לב:) באלכסנדרוס מוקדון דיתבי אההוא מעיינא קאכיל נהמא [כדרך בני אדם שיושבים על המעיין ואוכלין שם לחם וכשרוצים לשתות שותים], הוה בידיה גולדני דמלחא [היה עמו דגים מלוחים], בהדי דמחורוי להו נפל בהו ריחא [בעוד שהיו רוחצם במים כדי להסיר מליחתם נפל בדגים ריח טוב, ומעיין מגן עדן היה], אמר שמע מינה האי עינא מגן עדן אתי. איכא דאמרי שקל מהנהו מיא טרא באפיה [רחץ פניו ולא עשה יותר], איכא דאמרי אידלי כוליה [הלך במעיין] עד דמטא לפתחא דגן עדן [שמשם היה נובע], רמא קלא [ואמר] פתחו לי בבא, אמרו ליה (תהלים קיח-ב) זה השער לה' וגו' ע"כ.

וכמו כן לענינינו, כיון שהכתנות עור שהיו על יעקב באו מגן עדן, על כן נכנס ריח גן עדן בבואו אל יצחק. ואיתא עוד בדעת זקנים מבעלי התוספות, ויבא לו יין וישת (כז-כח), מהיכן היה לו יין, שלא מצינו שמסרה לו אמו יין, אלא שמיכאל הביא לו יין מגן עדן ע"כ. אם כן נכנס ריח גן עדן גם מהיין. ובתרגום יונתן שהיה מייין המשומר בענביו שנגנו מתחלת בריאת העולם ע"ש.

ובזוה"ק (פ' בא לט:) הקשה מנין היה יודע יצחק מהו ריח גן עדן. וכתב דידע משני שדות, שדה המכפלה ושדה הר המוריה, ששורה שם ריח גן עדן, ושם היה קובע מקום לתפלתו. ואמאי לא היה אברהם מצלי שם, לפי שהיה לו מקום קבוע לתפלתו קודם קניית שדה המכפלה, ולא רצה לבטל קביעותו ע"כ. והוא מוסר השכל, שלא רצה אברהם לשנות מקום קביעותו, גם כאשר מצא מקום נעלה שיש בו ריח גן עדן. ויש לומר עוד, דאיתא בפענח רזא (פ' חיי), ויבא אברהם לספור לשרה ולבכותה (כג-ב). ותימא יצחק היכן היה שלא בכה אותה. ויש לומר שכשנעקד יצחק עשה בו אברהם חבורה, והמלאכים הביאוהו לגן עדן לרפאותו שם, ושהה שם שני שנים ע"כ. וכן כתב שם עוד, 'ויצחק בא' מבוא באר לחי רואי (כד-ט), בגימטריא 'מגן עדן' ע"כ. ואם כן שפיר ידע יצחק ריח גן עדן, שהרי שהה שם שני שנים. [שוב ראיתי כן בילקוט ראובני (פ' חיי אות יג) ששחט אברהם בו רוב שנים, והוליכוהו מלאכים לגן עדן לרפאותו, ושהה שם שלשה שנים, ובירך ברוך אתה ה' מחיה המתים. ולזה אמר כשנכנס יעקב, ראה ריח בני כריח שדה, לפי שהיה מכיר בו ע"כ].

*

ובזה יובן מה שדרשו, וירח את ריח בגדיו, אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו, שהריח ריח של בעלי תשובה שבגדו בה' ועשו תשובה, ואמר עליהם ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. כי הנה הכתנות עור שהלביש ה' את אדם הראשון, היה באותו יום שנברא, לעת ערב אחר שחטא, ומסתבר שלא החליף אדם הראשון את בגדים הללו כל ימי חייו, בגד מעשה אלקים שהלבישו כביכול ה' בעצמו. ואדם הראשון כל ימי חייו היה עסוק בשקו ותעניתו בתשובה על חטאו שבלבל כל העולם כולו. וכדאיתא בגמרא (עירובין יח:) אדם הראשון חסיד גדול היה, כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו, ישב בתענית מאה ושלשים שנה, ופירש מן האשה מאה ושלשים שנה, והעלה זרוי תאנים על בשרו מאה ושלשים שנה ע"ש. ובשל"ה הק' (מסכת תענית נא:) כתב בשם המקובלים [בעשרה מאמרות מאמר חקור דין ח"ד פ"ג] שאדם הראשון התענה כל ימיו, ורמו לדבר שחי תתק"ל שנה כמנין תעניתו. ואף על פי שבדברי רז"ל הוזכר שעשה תשובה ק"ל שנה, וזה התשובה החמורה שעשה שהזכירו, זה היה ק"ל שנה, ולאחר ק"ל שנה פסק מהתשובה החמורה, אבל בתענית היה כל ימיו ע"כ.

ואם כן לא היה בעולם בעל תשובה גדול יותר מאדם הראשון, אשר עבור חטא אחד ישב בתענית כל ימי חייו, קרוב לאלף שנה, ומיום שני לבריאתו כמעט לא נהנה מהעולם. ובגדיו של אדם הראשון, הכתנות עור, היו ספוגים מהרהורי תשובה וחרטה על מעשיו. ועל כן כשנכנס יעקב עם בגדים אלו, וירח את ריח בוגדיו, גודל כח התשובה, שגם אחר שחוטאים יכולים לתקן, ואמר שיש בזה ריח טוב כריח שדה אשר ברכו ה'.

וזהו הענין שאמרו (ב"ר כ"ב) דבתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב כתנות אור ע"כ. והיינו כי כתנות אלו שהיו מעשה ידי יוצר הקב"ה היה בו קדושה עצומה, בכתנות אלו היה מתכסה אדם הראשון, ובהם עסק כל ימיו בתשובה על חטאו. ורבי מאיר שהיה מופלג בחכמה, שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו (עירובין יג:), ואיזהו חכם הרואה את הנולד (תמיד לב:), הוא ראה בכתנות עור הללו אור גדול של תשובה שזכה בהם אדם הראשון. ויש להוסיף, כי כתנות עור אלו עשה ה' מעורו של הנחש (תרגום יונתן ג-כא), עצם שורש החטא, שפיתה אותם הנחש לחטוא, ומהם נעשה לבושי יקר, והוא להורות על גודל כח התשובה, שיכולין להפוך זדונות לזכיות בתשובה מאהבה (יומא פו:). ועל כן קראם כתנות 'אור' דייקא, כי אור פירושו יום, ויקרא אלקים לאור יום (א-ה), ולפעמים פירושו חושך, אור לארבעה עשר בודקין את החמץ (פסחים ב:). וכתנות עור אלו של הנחש היה בהם 'אור', כי מעשיהן של רשעים הם לילה, ומעשיהן של צדיקים הם יום (ב"ר ג-ח), וכתנות עור אלו תרוייהו היה בהם, שהחטא נתהפך לזכות.

*

ובזה נחזור לתחלת הפרשה, שביום שנסתלק אברהם אבינו, הרג עשו את נמרוד, ולקח ממנו הבגדי חמודות, הכתנות עור של אדם הראשון. והענין הוא, כי

ליעקב שיוכל יצחק למסור לו הברכות. ואם כן שלשה הדברים הללו, פטירת אברהם אבינו, והריגת נמרוד ולקייחת בגדיו, ומכירת הבכורה ליעקב, עולות כולן בקנה אחד, שבזה נסתיים המחשבה העליונה שתגיע ברכות יצחק לבנו יעקב ולא לעשו.

ובזה מלמדת אותנו התורה מאמרו של בן עזאי (יזמא לח.), בשמך יקראוך ובמקומך יושיבוך [לא ידאג אדם לומר פלוני יקפח פרנסתי, כי על כרחך בשם יקראוך לבוא ולשוב במקומך], ומשלך יתנו לך [לא משלהם יתנו לך מתנה אלא מזונות הקצובים לך מן השמים], אין אדם נוגע במוכן לחבירו ע"כ. כי עשו חונף לאביו שנים רבות, ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, עד שרצה למסור לו הברכות. ומן השמים היה מוכן ליעקב שיקבל הברכות. ולא עוד אלא עשו בעצמו הכין הפעולות שיוכל יעקב לקבלם, במה שהרג את נמרוד ולקח ממנו הבגדי חמודות שיוכל יעקב להתלבש בהם, ושוב מכר לו את הבכורה, ומוזה נשכיל לדעת כי אין אדם נוגע במוכן לחבירו.

*

[והנה] המנהג לאכול בליל פסח ביצים זכר לאבילות (רמ"א סימן תעו סעיף ב). ובפרי מגדים (שם מ"ו סק"ג) כתוב בשם יד יוסף שהוא זכר לאבילות של אברהם אבינו שמת בערב פסח ע"כ. וכן כתוב בטעמו בלקט יושר (ח"א דף פה). ולכאורה תמוה היא לעשות זכר לפטירת אברהם אבינו ביום טוב, ולא מצינו כזאת בשאר האבות לאכול ביצה ביום פטירתם. ובפשוטו יש לומר, דמבואר ברש"י (כה"ל) דאותו היום מת אברהם, שלא יראה את עשו בן בנו יוצא לתרבות רעה, ואין זו שיבה טובה שהבטיחו הקב"ה, לפיכך קצר הקב"ה חמש שנים משנותיו. ולכן בליל פסח שמצותו למסור אמונת אלקי עולם לבניו אחריו, לספר להם ניסי מצרים, אשר אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, על כן עושים זכר לפטירתו של אברהם, לעורר את האדם להשכיל להשאיר אחריו בנים יראי ה', שלא יצטרכו לקצר ימיו ח"ו, שלא יראה בנים שאינם מהוגנים.

ולפי מה שביארנו יש לומר עוד, כי בליל פסח קיבל יעקב הברכות, וזה נצחי בכל דור בליל פסח להמשיך אותם לזרעו אחריו, ועל זה מרמזין שכל זה הכין ה' בעת שבירך ה' את יצחק ביום מיתתו של אברהם, שאז לקח עשו הבגדי חמודות, ושוב מכר הבכורה ליעקב. וברכות יעקב מזומנת מלמעלה לפניו, מאותו יום שקיבל יצחק עצמו הברכות מהקב"ה, ובדין הוא שיחול גם עלינו הברכות עד עולם.

הכתוב אומר (כה"א) ויהי אחרי מות אברהם, ויברך אלקים את יצחק בנו. וברש"י אף על פי שמסר הקב"ה את הברכות לאברהם, נתיירא לברך את יצחק מפני שצפה את עשו יוצא ממנו, אמר יבוא בעל הברכות ויברך את אשר ייטב בעיניו, ובא הקב"ה וברכו (ב"ר סא"ו) ע"כ. הרי דחושש היה אברהם לברך ליצחק קודם פטירתו, כמו שיצחק בירך את בניו קודם מותו, שלא יבואו הברכות הללו לעשו.

אמנם הקב"ה בירך את יצחק במותו של אברהם, וכדי שלא יבואו הברכות שוב לידו של עשו, הקדים ה' את הרפואה להמכה (מגילה י"ד). שבאותו יום הרג עשו את נמרוד, ולקח ממנו הבגדי חמודות והביאם לבית אמו, והוא עצמו עשה בזה הכנה שברכות יצחק יבואו על ראש יעקב, שיהיו מזומנים הבגדים לעת מצוא, שיוכל יעקב ללבוש אותם בבואו לאביו, ויהיה איש שעיר כמו עשו. ובאותו יום שקיבל יצחק ברכת ה', הזמינו מן השמים הסיבות שיגרמו שיעקב יקבל ברכות הללו מאביו יצחק, וקורא הדורות מראש פעל ועשה שעשו עצמו יכין הברכות ליעקב.

אמנם אכתי היה חסר פעולה אחת, שתהא ברכתו של יצחק ליעקב ברכה שלימה. כי כאשר נתגלה ליצחק שבא יעקב במרמה ליקח ברכתו, כתיב ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד (כ"ג-ל). וברש"י למה חרד יצחק, אמר שמא עון יש בי שברכתי הקטן לפני הגדול, ושניתני סדר היחס. התחיל עשו מצעק ויעקבני זה פעמיים, אמר לו אביו מה עשה לך, אמר לו את בכורתי לקח, אמר בכך הייתי מצר וחרד שמא עברתי על שורת הדין, עכשיו לבכור ברכתני, גם ברוך יהיה ע"כ. ואמר הכתוב, ויהי כי זקן יצחק וגו', ויקרא את עשו בנו הגדול, ויאמר אליו בני, ויאמר אליו הנני (כ"א). וכתוב באור החיים הק', דלכן נאמר בנו הגדול, נתינת טעם למה לא קרא ליעקב, כי זה הבכור, ואפשר שלא ידע מהמכר ע"ש. ואולי זהו המשך הכתוב, ויקרא את עשו בנו הגדול, ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני, דלכאורה סיפא דקרא מיותר, מהו השאלה והתשובה. אך בהיות שקרא לעשו 'בנו הגדול', משום שרצה לברך את הבכור, וכאשר בא אליו עשו לא הרגיש עליו מעלת הבכורה, שהרי מכרו כבר, ועל כן שאל אותו 'בני', אתה הוא הבן הגדול שלי, ועשו רימה אותו והשיבו הנני, הא אנא כתרגומו.

ולכן כדי שיוכל יעקב לקבל הברכות של אביו בנפש חפיצה, שהרי כוונתו לברך את הבכור, על כן הזמינו מן השמים, שאחר שבאו הבגדי חמודות לרשותו של עשו, יבקש מיעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה, וימכור את בכורתו ליעקב, ומעתה נשלמו כל ההכנות שנצרכים

הגליון הזה נכתב על ידי

מוה"ר ר' אליעזר דוד האפפמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו החתן יושע נ"י למו"ם	מוה"ר ר' משה אלי ניימאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	מוה"ר ר' ירמיו מאיר פאנגל הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	מוה"ר ר' יהודה זינגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למזל טוב
מוה"ר ר' ישראל שפיטץ הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למזל טוב	מוה"ר ר' יונה ב"ר לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למזל טוב	מוה"ר ר' שלום מערמעלשטיין הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למזל טוב	מוה"ר ר' אהרן בלום הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו החתן ישראל נ"י למו"ם
מוה"ר ר' אליעזר אינזליכט הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למזל טוב	מוה"ר ר' ישראל לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלחת בנו למזל טוב	מוה"ר ר' ראובן יואל טובל הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלחת בנו למזל טוב	מוה"ר ר' אליקים באדאנסקי הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס לעול התורה והמצות